

ställskruven

Personaltidning för AB BAHCO VERKTYG
Ansvarig utgivare: Gösta Höij

Nr 2. Juni 1975
Årgång 9

Männens syn på kvinnorna

vid BAHCO
verktyg

VD informerar

Nu börjar även Sverige få känning av konjunkturedgången. Än så länge har det stannat vid sakta vikande efterfrågan. Industrin håller fortfarande en hög och jämn sysselsättning, vilket givetvis är det bästa för såväl företag som anställda. Men på sikt kan det innebära att lagren växer sig för stora.

Vår bransch har utomlands länge haft avsättningssvårigheter och från branschkolleger i flera västeuropeiska industriländer erfar vi att nedgångar på 30 procent från föregående år inte är ovanliga.

Sådana avvikelser redovisar inte vi. Men nog märker vi att vinden har svängt. Det blåser snett emot och det är svårare att ta sig fram på många exportmarknader. I det läget har exportavdelningen aktiverat sig på nya och fjärran marknader — med växlande resultat förstås, men med en del order som följd.

Vad som är glädjande är den svenska marknadens hittillsvarande stabilitet. Och som vi vet har den svenska marknaden stor och avgörande betydelse för vår verksamhet.

Ett annat glädjeämne är kraftverktygen, som fortsätter sin frammarsch, både här hemma och utomlands. Genom den intensiva produktutvecklingen som vi bedriver inom såväl trycklufts- och hydraulikprogrammen har vi tillförts ett antal produkter, som visar sig synnerligen attraktiva och säljande.

Bilden i produktionen är just nu något heterogen, beroende både på efterfrågeförskjutningar från marknadssidan och på produktionens egen förmåga att hålla takten. Nu gäller det mer än någonsin att vi är flexibla och koncentrerar oss på det som prioriteras högst. Ytterst är det alltid kunderna som prioriterar och i en konjunktursvacka får vi vara än mer lyhörda för kundernas krav.

Jag tror vi skall vara inställda på ett kärvare marknadsklimat åtminstone under det närmaste året — kanske också under hela nästa år. Många prognoser tyder på det. Och då får vi se till att anpassa våra aktiviteter, våra resurser, vår volym och vår kostnadsbelastning till det läget. Samtidigt skall vi emellertid också vara beredda på den konjunkturuppgång som kommer förr eller senare. Efter regn kommer alltid solsken.

Sett på litet längre sikt tycker jag att utvecklingen i sin helhet bekräftar att filosofin bakom EX 77 är helt riktig. Ökad specialisering, längre serier, lägre styckkostnad är vägen till större marknadsandelar och expansion. Den utvecklingen är absolut nödvändig i ett högkostnadsland som Sverige. Men den förlöper inte av sig själv. Den kräver all vår energi och uppfinningsrikedom och den kräver kapital.

Energien och uppfinningsrikedomen får vi mobilisera själva. Och det samma gäller kapitalet. Förr eller senare skall det skapas av företaget — och företaget det är vi det.

Gösta Höij

Hjortfonden

Hjortfondens styrelse sammanträdde den 6 maj och beslutade att tilldela stipendium åt tjuoen sökande. Av dessa finns två inom Bacho Verktyg nämligen *Lisbeth Rohdin* och *Tiit Tomson*. Lisbeth som arbetar på ekonomiavdelningen. Hon hade sökt stipendium för att förbättra sina språkkunskaper främst i engelska. Det behovet har uppkommit på grund av ökade utlandskontakter i arbetet.

Den andre stipendiaten var *Tiit Tomson* som arbetar på provningssidan inom sektionen Kvalitetsstyrning. Han vill förkovra sig i elektronisk mätteknik och därmed få en kunskap som skulle öka kompetensen inom det egna arbetsområdet.

Totalt hade inte mindre än femtiotvå ansökningar kommit in — en ovanligt hög siffra. De flesta ansökningarna gällde språkstudier på olika nivåer. Styrelsen hoppas att de som inte kunde komma ifråga den här gången inte mister sina ambitioner utan kommer igen nästa år.

Stig Westerberg

Efter vinter kommer vår, sommar och SEMESTER

Dagen då maskinerna tystnar och semestern börjar närma sig. Du har väntat kanske planerat under ett helt år. Vad tänker Du göra? Ingenting alls, måla stugan, resa bort, fånga den största fisken, eller . . . ?

Berätta! — så att vi andra kan ta del av det i höstrusket, när nästa nr av Ställskruven kommer ut. Vad Du än tänker företa Dig, ha det så bra och var rädd om Dig tills vi med förnyade krafter möts igen i augusti.

Trevlig SEMESTER!

Red.

Ställskruvens redaktionskommitté:

Stig Westerberg
Sven Stålbörn
Nikolai Nikitin
Hans Bystedt

Redaktör:

Agnes Hänsch

Bilder:

Bertil Jensell
Tiit Tomson

m fl

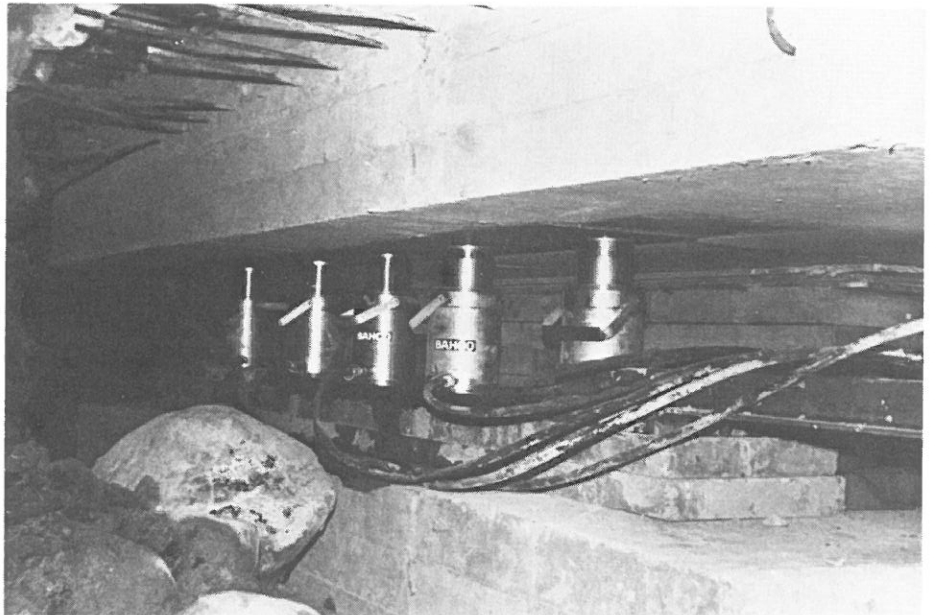

300-årigt kruttorn flyttas med hjälp av Bahco-hydraul-cylindrar

Det 300 år gamla krut-tornet i Fredrikshamn i Danmark har flyttats 300 meter för att ge plats åt en ny torrdocka. Hela tornet, som väger 4000 ton, flyttades i ett enda stycke med hjälp av 40 hydraulcylindrar typ CX från Bahco Verktyg i Enköping.

Arbetet pågick under en månad och tornet flyttades alltså 10 meter varje dag. Man var först tvungen att lyfta tornet 2 meter. Detta moment var extra känsligt, eftersom riskerna för att tornet skulle välta eller rämna var mycket stora.

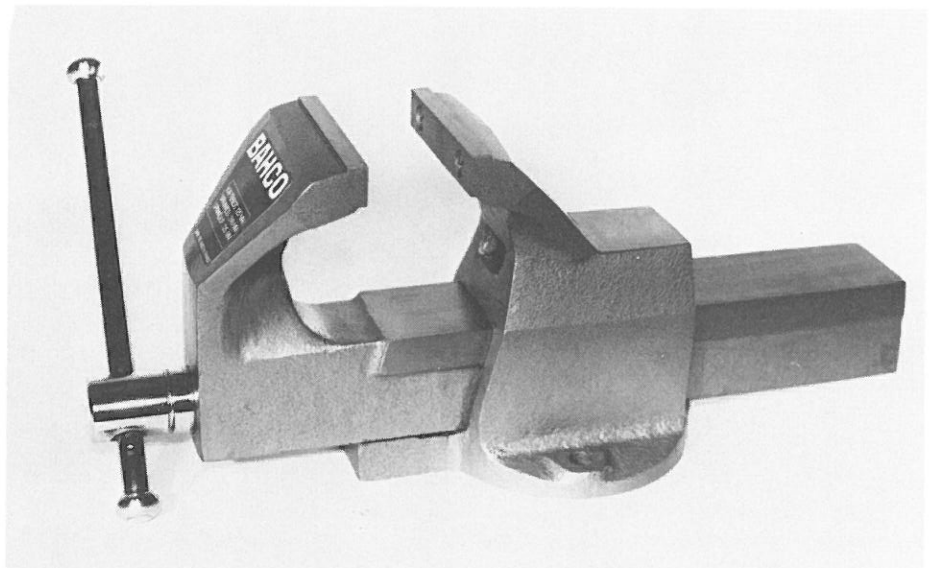
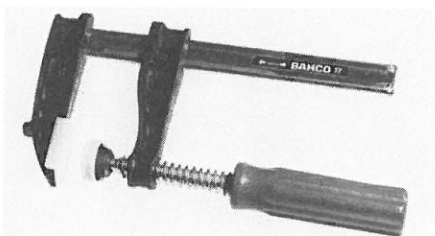
Det gamla tornet är försett med kanoner, vilket bland annat medförde att tyngden inte var jämnt fördelat mot underlaget. Därför kom CX-cylindrarnas egenskaper att tåla snedbelastning väl till pass, när man nu lyfte upp tornet på en speciellt iordningsställd glidbana. Glidbanan var bestruken med ett fettlager, och även förflyttningen i sidled skedde med hjälp av Bahco-cylindrar.

Två nya ESS i handverktygssortimentet

Skruvstycket och Snickartvingar är två nya produkter i Bahcos handverktygssortiment. Produkter som vi inte själva tillverkar men marknadsför i Norden. Skruvstycket är tillverkat av elektrostål i mycket hög kvalitet. Det finns 9 olika typer med spännvidder från 120 upp till 240 mm.

Snickartvingen finns i 9 storlekar från 120 mm spännvidd till 600 mm.

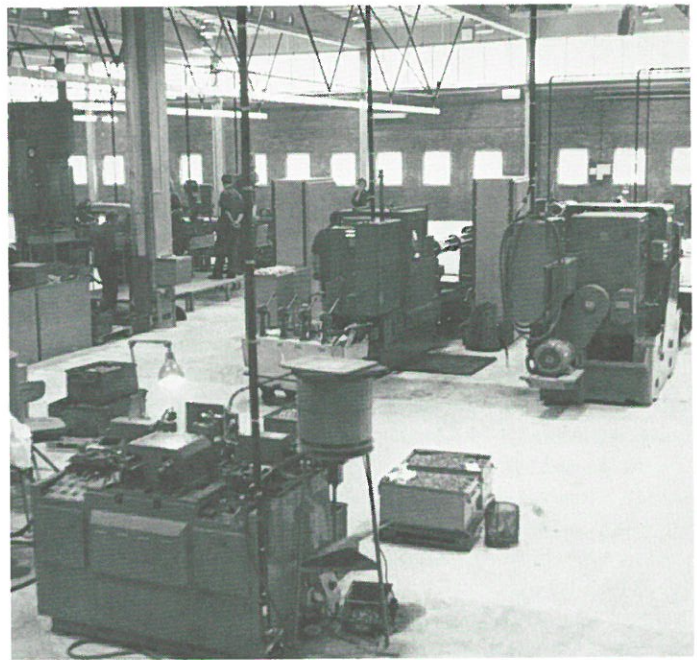

EX 77

Våra olika tillbyggnader är nu helt slutförda och de nya lokalerna till stor del tagna i bruk. En viss del av den nya mekaniska verkstaden kommer dock att tillsvidare stå outnyttjad i avvaktan på leverans av nya maskiner för skiftnyckelbearbetning.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att byggnationen har genomförts i stort sett planligt såväl tids- som kostnads- mässigt. Då det dessutom synes vara så att byggnaderna väl motsvarar våra förväntningar och uppställda krav kan vi säga oss helt nöjda med resultatet.

Folke Möller

Vy över mekaniska verkstaden från vägen mot smedjan.

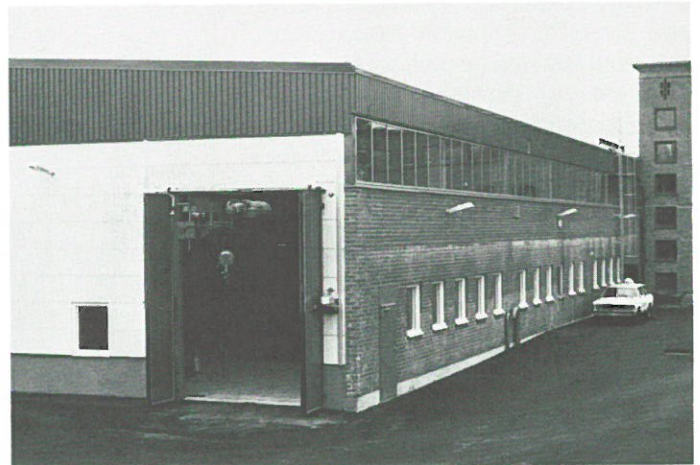
Arbetsledarnas arbetsplatser i smedjans nya kontor. Arne Andersson samtalar med Arthur Raud — tv Karl Mörlin och t h Hilding Löfqvist.

Eeva Lyttinen avsynar smide i mekaniska verkstaden. Genom flyttning från smedjan har arbetsmiljön förbättrats avsevärt bl a ifråga om buller.

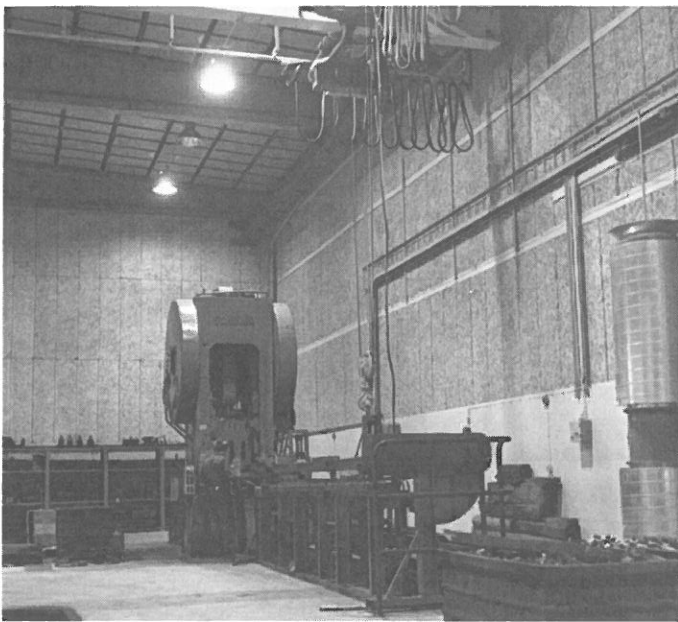

Nytt förråd för gasflaskor beläget på smedjans baksida.

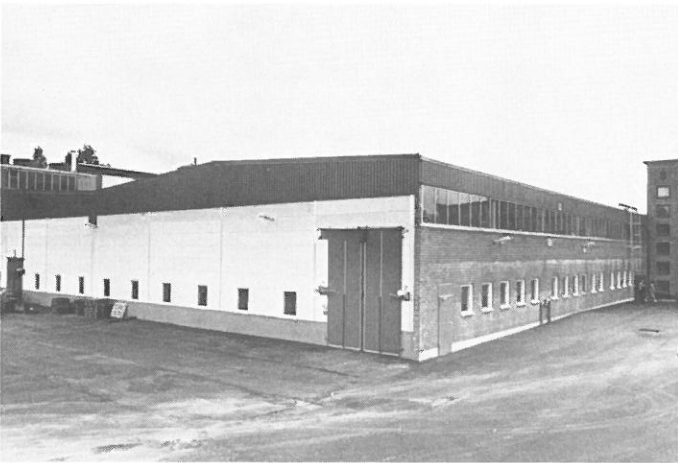

Dörröppningen i mekaniska verkstaden bl a för intagning av maskiner. Försedd med varmluftsridå och en 5-tons telfer.

Nya klippverkstaden med en större press för ämnesklippning.

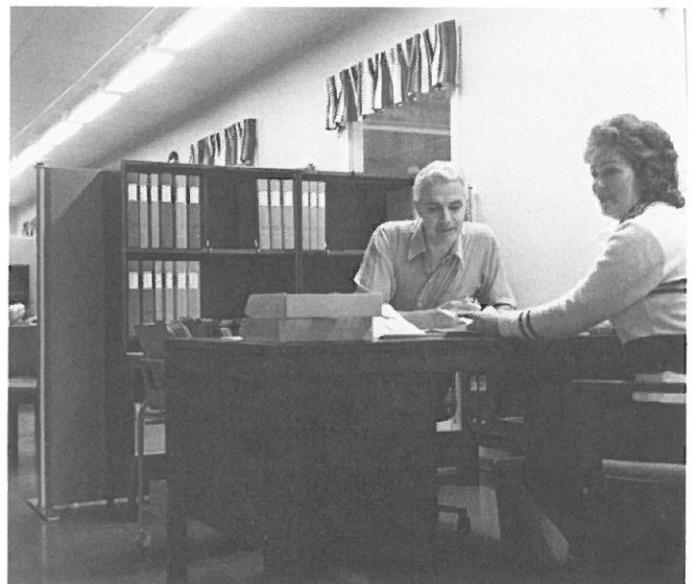
Vy över mekaniska verkstaden.

Maskiner för skiftnyckelbearbetning i mekaniska verkstaden. Närmast en dragbänk för större skiftnycklar betjänad av Francesco Vinci. Till vänster skymtar 2 st nya 6-spindliga svarvautomater för tillverkning av ställskruven.

Tidskrivarnas placering i smedjans kontor. Siv Munther och Pentti Pajunurmi. I bakgrunden skymtar ett konferensrum och Gösta Söderbergs kontor.

Smedjans kontor. Birger Ljung på sin arbetsplats tillsammans med Maj-Britt Askerlund.

Materialförrådet med travers på 3,2 ton för lossning av material från bilar och för hantering över till förrådsytan.

Männens syn på kvinnorna

I förra numret av Ställskruven tog vi upp kvinnornas situation i arbetslivet, vad de gjorde och vad de tyckte. Nu är det männens tur. Det ska inte handla om männen i arbetslivet utan om vad männen anser om kvinnornas situation. Synpunkter i den aktuella kvinnodebatten och kommentarer till de kvinnouttalanden som gjordes i förra numret.

Vi har intervjuat några medarbetare och bland annat ställt samma frågor som till kvinnorna i förra numret. De intervjuade är Bengt Larsson, arbetsledare på C-lagret, Claes Claesgård, försäljningschef handverktyg, Bosse Pettersson, skiftnyckellinen och Sören Ericsson på stämjärnstillverkningen.

Bengt Larsson är arbetsledare för 15 kvinnor och borde ha en del erfarenhet av kvinnor i förvärvslivet.

Hur är det att vara chef för en grupp kvinnor?

— ”Det är inga problem. I allmänhet är det ingen skillnad på kvinnor och män i jobbet. Kvinnorna är nog bättre än männen på paketering. De har en annan fingerfärdighet. De är också väldigt noggranna och måna om att göra ett riktigt jobb.”

Innebär det att du hellre är arbetsledare för kvinnor än för män?

— ”Nej, det kan man inte säga. Jag drar inga linjer där emellan, det beror mer på personen.”

Vad tror du man kan göra för att förbättra kvinnornas situation?

— ”Flexitid tror jag inte på. Hellre då kortare arbetstid för kvinnor. Det är svårt att orka med både hemarbete och det hårda jobbet här.”

Vad tror du om kvinnor som arbetsledare?

— ”Kvinnor är mycket väl tänkbara för arbetsledande uppgifter. Problemet är väl att det är så dåligt intresse från kvinnornas sida för sådana jobb.”

Hur har du det själv med din yrkesroll kontra hemmarollen?

— ”Jag är gift och har barn. Vi arbetar båda och delar på hemarbetet. Det är en förutsättning om det ska gå. De som inte har hjälp hemma förstår jag inte hur de står ut att både jobba och sköta hem.”

på Bahco Verktyg

Chefen... och hans sekreterare

Claes Claesgård är försäljningschef. Han ska få svara på en fråga som ställdes i förra numret: Varför kan inte en kvinna sälja verktyg till en järnhandlare?

— ”Jag kan mycket väl tänka mig kvinnliga verktygförsäljare. Det kanske till och med vore en fördel. Däremot är det frågan om det finns några kvinnor som är villiga att acceptera alla de uppgifter som en säljare har. Det är ofta mycket fysiskt ansträngande. Då är nog telefonförsäljare ett lämpligare jobb för kvinnor.”

Tror du att det finns ett motstånd ute bland kunderna mot kvinnliga försäljare?

— ”Ett spontant motstånd finns kanske, men det skulle inte hindra mig att anställa en kvinnlig försäljare.”

Vad anser du om kvinnor i förvärvslivet i allmänhet?

— ”Det finns jobb som är mer lämpade för kvinnor än för män liksom det finns jobb som är mer lämpade för män än för kvinnor. Kvinnornas högre frånvarofrekvens kan få besvärliga konsekvenser i en del jobb. Trots det skulle det kunna vara fler kvinnor i olika tjänster. Jag tror också att ambitionen finns. Kvinnorna ska inte tveka att sträva efter mer kvalificerade arbetsuppgifter som nu sköts av män.”

Du har en kvinnlig sekreterare. Vad är din syn på sekreterarens roll och måste hon absolut vara kvinna?

— ”Min tid ägnas till stor del åt externa kontakter. Det är då naturligt med en sekreterare som följer sin chefs arbete, tar hand om folk etc. Många av dessa uppgifter ligger i kvinnans natur. Dessutom tror jag att kombinationen man-kvinna ger ett bra arbetsteam. En kvinnlig försäljningschef skulle t ex mycket väl kunna ha en manlig sekreterare.”

Vad anser du om dagens debatt i kvinnofrågan?

— ”Jag tycker att debatten är lite sned. Kvinnoåret t ex., vad är det? Vart vill man komma? Kvinnor är kvinnor och kommer alltid att så förbli.”

Bosse Pettersson arbetar på skiftnyckellinjen. Han har familj och hans fru har för närvarande deltidsarbete.

Hur upplever du dina kvinnliga arbetskamrater?

— Det går väldigt bra. Det spelar ingen roll om det är karl eller fruntimmer, beror mer på person.”

Varför tror du att kvinnorna i allmänhet har de sämsta jobben?

— ”Kvinnorna måste bli mer medvetna. De måste ha inställningen att de inte är sämre än karlarna.”

Vad tror du är de största problemen för förvärvsarbetande kvinnor?

— Många jobb är alldeles för tunga och

stressiga för kvinnorna. Sedan är det problem med barnen och bristen på daghemsplatser.”

Vad tycker du om debatten om kvinnornas roll?

— ”Debatten är motiverad. Det är i dag en helt annan anda än när jag började arbeta. När det gäller kvinnoår tycker jag inte att det bara skulle vara just ett år. Det skulle kunna göras saker för kvinnorna när som helst.”

forts sid 8

Orkar kvinnor mer än män?

Man har numera vetenskapligt belägg för att det föreligger en skillnad mellan män och kvinnors fysiska arbetsprestationer.

Stora försöksserier visar att skillnaden i genomsnitt uppgår till mellan 20–30 % vid kontinuerligt arbete i jämförelse mellan medelman och medelkvinna vid lika ålder. Skillnaderna kan variera, prestationsförmågan är individuell men genomsnittligt förhåller det sig som ovan. En del kvinnor har en högre arbetsförmåga än sina medsystrar; som de flesta ligger omkring genomsnittet och ligger då i jämnhöjd med genomsnittsmannens eller däröver. Med arbetsförmåga menas här kontinuerligt utförande av tungt eller medeltungt arbete, ex. hejarsmide. I det dagliga arbetet är det naturligtvis en del ytterligare viktiga faktorer som spelar in, t ex psykologiska faktorer. Styrkemässigt presterar medelmannen mer än medelkvinnan bl a genom den större muskelmassan. Vad anbelangar teknik och psykologiska faktorer är de att hänföra till de enskilda individerna oavsett kön.

Erfarenheten talar för att det, inom industrin bör skiljas på arbeten för män och kvinnor. Detta ter sig naturligt om man utgår från den genomsnittliga skillnaden i fysisk arbetskapacitet samt skillnaden i muskelmassa.

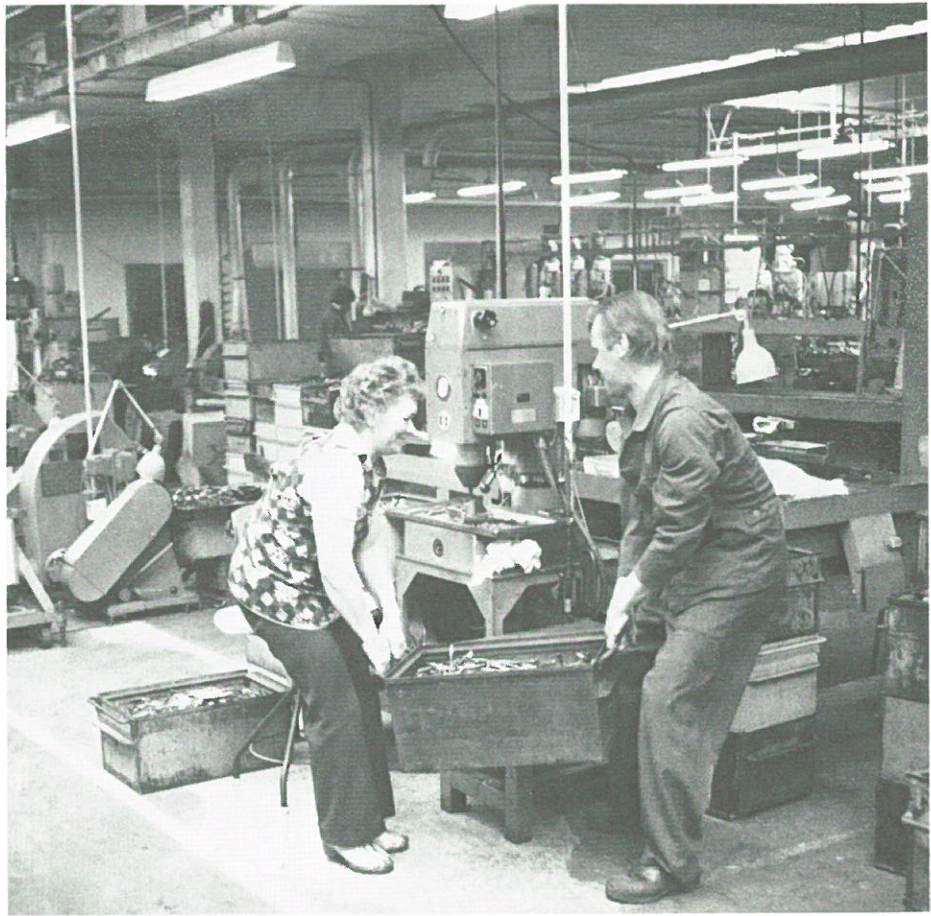
Vid kontinuerligt arbete räknar man 50 % av den maximala arbetsförmågan som möjlig att utföra utan att råka i utmattningstillstånd, dvs ej i längden orka med sitt arbete utan vissa kortare eller längre perioder. Härtill kommer ytterligare arbetsbegränsande faktorer, som kan vara högt tempo, buller, apparatstyrt arbete, olämpliga rörelser och/eller olämplig arbetsställning. Dessa faktorer kan vara mycket tröttnande och påverka arbetsförmågan negativt.

Sammanfattningsvis kan man påstå att när det gäller kontinuerlig fysisk arbetsprestation samt där arbetet kräver stor styrka föreligger en klar könsskillnad, medan teknik och psykologiska faktorer är individuella.

Vad innebär detta i praktiken för Bahco Verktyg?

Jo, vi får utnyttja denna kunskap och erfarenhet till att klara ut vid vilka typer av arbeten kvinnor kommer till sin rätt. I detta sammanhang kan man med hänsyn till kvinnans arbetsförhållanden i hemmet även överväga att i större utsträckning erbjuda kvinnorna flera deltidarbeten och männen mer mattpiskning.

Lars-Magnus Runnbeck

forts från sid 7

Sören Eriksson är gift och har tre äldre barn. Hans hustru arbetar halvtid på samma avdelning som han, stämjärnstillverkningen.

Hur upplever ni er situation när båda parter arbetar?

– ”Vi har så stora barn så det är inga problem. Andra med småbarn måste kanske arbeta skift för att någon alltid ska kunna vara hemma hos barnen.”

Vad är din erfarenhet av kvinnornas problem i jobbet?

– ”Många kvinnor tycker att arbetet är i tyngsta laget, men det finns inte mycket annat att välja på.”

Vad tror du man kan göra för att förbättra kvinnornas situation?

– ”Man kan vara lite mer noggrann vid utdelningen av jobb till kvinnor. Sedan tror jag företaget skulle vinna på att ordna barnpassningen när det inte går att få daghemsplatser. Kortare arbetsdag är nog också en bra lösning för en del kvinnor.”

Tycker du att kvinnans situation har förbättrats på senare år?

– ”Ja, det har den väl. Det är t ex lättare att få halvtid nu. Man har också börjat få en annan syn på kvinnan i arbetslivet.”

Stig Westerberg:

Debatten om kvinnan är värdefull och viktig

Vi har bett vår personalchef, Stig Westerberg, att ge sin syn på det här med kvinnor och förvärvsarbete. Dels personliga synpunkter, dels företagets politik i de här frågorna.

Finns det enligt din mening några arbetsuppgifter där kvinnor är direkt olämpliga?

– ”Ja, det finns jobb som inte passar kvinnor på grund av den fysiska styrka som krävs, t ex vissa arbeten i smedjan. Det är ju ett faktum att kvinnans fysiska styrka är lägre än mannens. Men det finns en rad jobb som är väl så lämpade för kvinnor som för män, t ex svetsning och svarvning.”

Finns det några jobb där män är direkt olämpliga?

– ”Nej, det finns inga specifika kvinnojobb. Däremot finns det en del arbetsuppgifter som kvinnor i flera fall visat sig kunna klara bättre än män. Det är vissa jobb av analytisk karaktär, t ex programmering och arbete som kräver fingerfärdighet.”

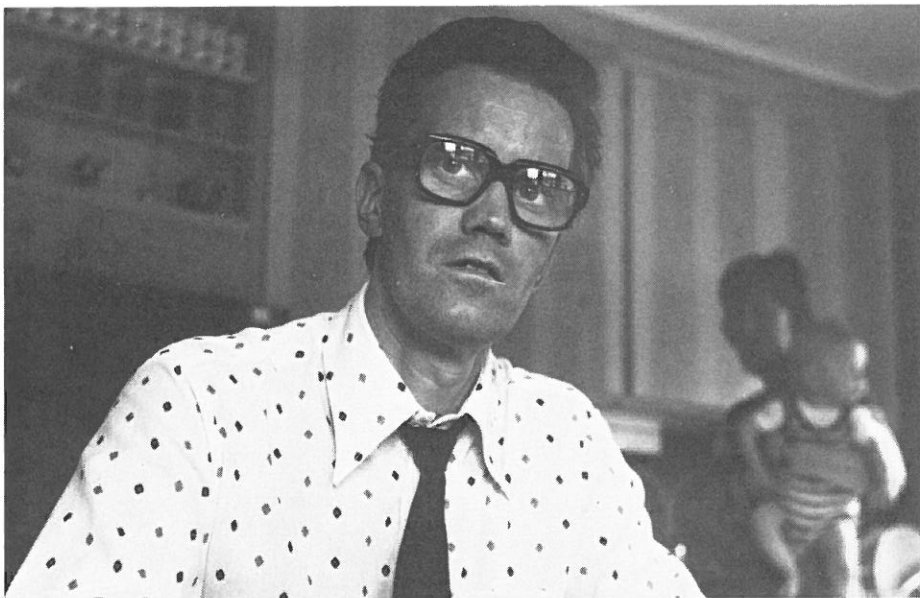
Anser du att kvinnor är lämpliga som chefer?

– ”Ja, definitivt. Det finns många exempel på duktiga kvinnliga chefer. Däremot finns det väl ett visst motstånd mot kvinnliga chefer, vilket gör att en kvinna måste vara betydligt duktigare än sina manliga konkurrenter för att nå en chefsposition.”

Vad är din förklaring till att det är en så sned fördelning mellan män och kvinnor när det gäller olika arbetsuppgifter och ställning i företaget?

– ”Beträffande rekryteringen ska vi inte ange kön när vi söker folk. Vissa undantag finns kanske, t ex är kvinnliga försäljare otänkbara i en del länder på grund av den kvinnouppfattning man har där.

Jag tror att den sneda fördelningen till stor del beror på kvinnorna själva. På deras sätt att välja utbildning och jobb. Till vissa jobb finns helt enkelt inga kvinnliga sökanden.”

Frånvaron har ju ofta nämnts som en orsak till att kvinnor inte kan ha vissa jobb. Hur är det med kvinnornas frånvaro här på Bahco Verktyg?

– ”Frånvaron är betydligt högre bland kvinnorna än bland männen. På kollektivsidan är t ex den kvinnliga frånvarofrekvensen nästan dubbelt så hög som männens. Däremot är personalomsättningen lägre bland kvinnorna.

Frånvaron kan ju bero på att kvinnan inte orkar med sin dubbelroll som yrkesarbetande och hemmafru. Vi kommer på försök att dela upp vissa tvåskift i tre 5-timmarsskift, där man dessutom ska kunna ha ett och samma skift hela tiden.”

I våra intervjuer i förra numret av Ställskruven hade nästan alla kvinnor synpunkter på arbetstiden. Bland annat nämndes flexitid som en bra lösning. Vad anser du?

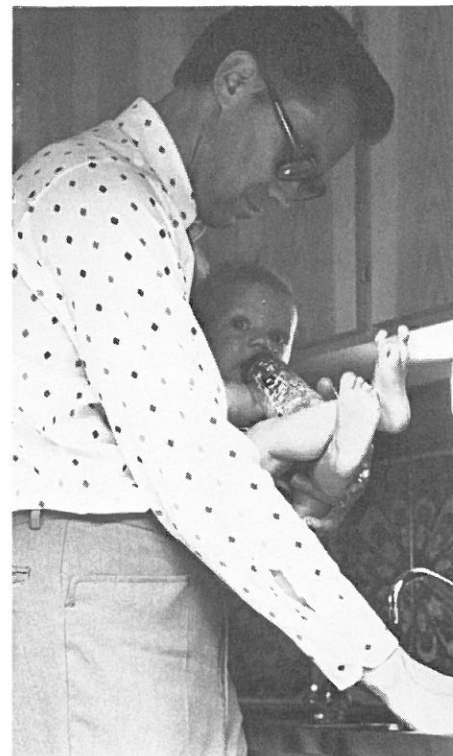
– ”Det ligger sannolikt en del i tanken med flexitid och försök har visat att både företaget och personal kan tjäna på det. Varje företag för sig måste dock pröva sig fram på det här området. Det går inte att dra några generella slutsatser.”

– ”Som chef har man vissa möjligheter att strukturera arbetet men å andra sidan kräver arbetet många gånger att man inte är bunden till att komma hem en viss tid. Min fru är alltså hemma. Vi har tillsammans funnit det vara naturligt att hon har ett huvudansvar för hemmet.”

Slutligen Stig Westerberg, vad är din personliga uppfattning om den kvinno-debatt som pågår?

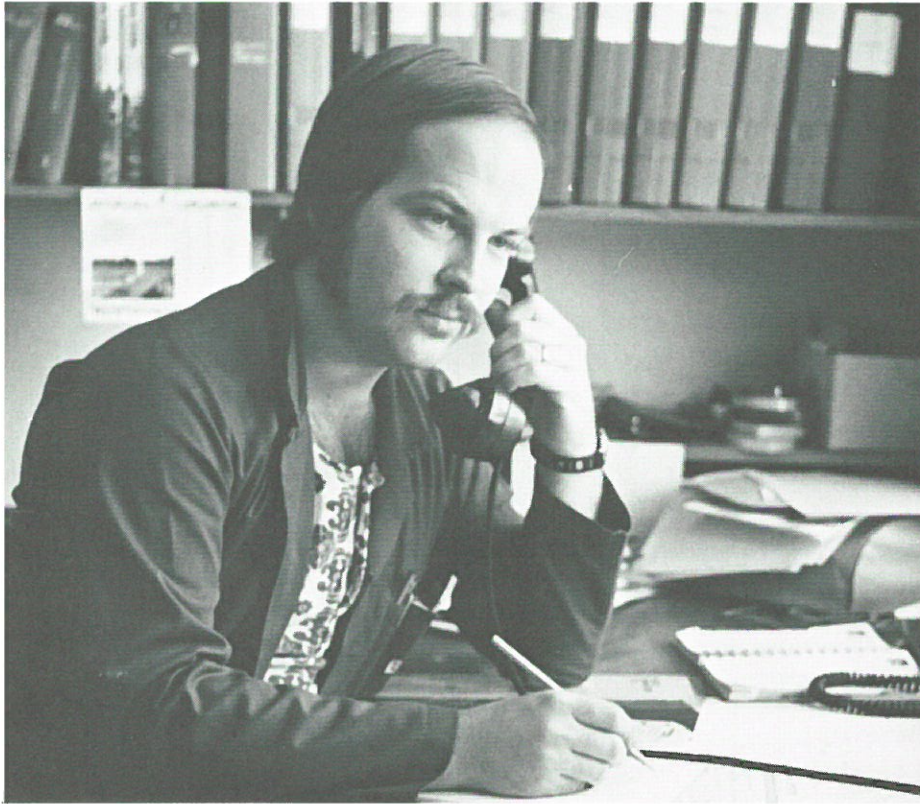
– ”Det ligger mycket positivt i den förändrade synen. Debatten är värdefull och viktig och har säkert bidragit till en förbättring av kvinnans situation.

Visserligen överdriver och vinklar man problemen i en del fall. Jag har t ex intrycket att man betraktar barn som något besvärligt vars vård man ska förskonas ifrån. Hemmakvinnorna ses över axeln. Det måste finnas valfrihet att ta hand om barnen eller inte och diskussionen om kvinnans roll i hemmet får inte innebära att barnen glöms bort.”

Karlar, hjälp till mera hemma så kvinnorna får tid att aktivera sig, utanför hemmet!

Det fackliga engagemanget hos kvinnorna är ganska ljust på Bahco Verktyg liksom på de flesta företag. I fackorganisationernas styrelser är de dåligt representerade liksom i de olika samrådsorganen. Ställskruven frågade Rolf Smedberg, verkstadsklubbens ordförande, varför det är så.

— ”Det är det gamla vanliga problemet med kvinnorna, de måste sköta hem och barn. Det största hindret är alltså att de inte har tid att delta.”

Vad kan man göra åt det?

— ”Felet ligger väl i första hand hos männen. De måste hjälpa till mer hemma så kvinnorna får tid och orkar engagera sig, inte bara fackligt utan också i många andra sammanhang. Sedan är jag inte säker på att kvinnorna alltid vill engagera sig heller. Där tror jag att kan man få in några kvinnor och de tycker att det verkar intressant så sprider det sig ganska snabbt.”

Hur ser den kvinnliga styrelserepresentationen ut i dag?

— ”Vi försöker få med kvinnorna så mycket som möjligt så att de åtminstone får samma andel styrelseplatser som det

är andel kvinnor på företaget, dvs ca 20 %. Vi har tidigare haft en ordinarie styrelsemedlem och en suppleant. För närvarande har vi två kvinnliga suppleanter. Totalt är vi i verkstadsklubbens

styrelse sju ordinarie och två suppleanter. I företagsnämnden finns två kvinnliga suppleanter och i avdelningsnämnden verkstad 2 finns två ordinarie kvinnliga representanter.”

Tror du kvinnorna kan tillföra fackföreningarna något?

— ”Ja, det tror jag säkert. Nya synsätt och nya problem.”

Den kvinnliga frånvaron är mycket hög. Vad tror du är orsaken till det?

— ”Kvinnorna orkar inte alltid både förvärsarbeta och sköta hemmet. Också här gäller att karlarna måste hjälpa till mer hemma.”

Vad kan man göra åt arbetstiderna för att bättre passa kvinnorna?

— ”Deltid på dagtid skulle man gärna vilja ha lite mer av. Sextimmarsdag kan nog vara bra för många kvinnor men personligen skulle jag hellre vilja att en arbetstidsförkortning las på längre semester. Flexitid tror jag kan vara svårt att genomföra på verkstaden.”

Vad anser du om kvinnoåret 1975?

— ”Kvinnåret är lite jippobetonat. Man gör kvinnorna ännu mera till en speciell grupp”.

Tycker du att kvinnornas situation i arbetslivet har förbättrats de senaste åren?

— ”Ja, lönerna t. ex. På tempojobben ligger kvinnorna i dag ofta på högre förtjänster än männen.”

Förslagsverksamheten

Vid företagsnämndens sammanträde den 5 juni 1975 utdelades följande belöningar:

Rolf Johansson, verktygsplaneringen, belönades med 1 150:— för sitt förslag till ändring av utstötare för pressmide. Förslaget innebär en väsentlig arbetstidsbesparing. Belöningen är för övrigt den hittills största i år, förslagskommittén tar gärna emot flera liknande förslag.

Arne Andersson, smedjan, belönades med 150:— för ett förslag till förbättring av sandblästern i smedjan.

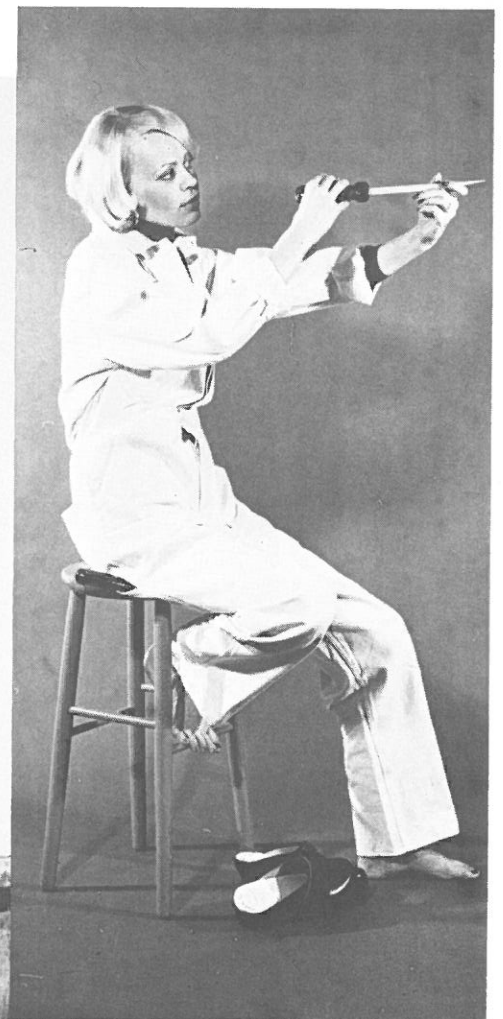
Holger Hagelin, mek. verkstaden, belönades med 65:— för sitt förslag att ta bort en operation på kabelsax 5621.

Rolf Johansson

Som männen ser oss?

Vår man i FRÄMRE ASIEN

Främre Asien är i stort det geografiska område som i massmedia benämns som Mellan Östern och vad sjömännen avser med uttrycket "jag går på värmen". De mest kända länderna är Iran, Saudiarabien och Kuwait, vilka har stora oljehamnar i Persiska viken. Medelhavsländerna Israel, Syrien, Jordanien och Libanon känner vi från de många gränskrig som varit dem emellan och dessvärre fortfarande pågår.

I boken och filmen "Tusen och en natt" lärde vi känna ett Irak som inte överensstämmer med den verklighet som besökaren möter anno 1975. Qatar, Bahrain, Förenade Arabemiraten — bl a Abu Dhabi, Dubai, Sharjah — ligger vid Persiska viken, Oman och Sydjemen vid Indiska oceanen samt Jemen och Saudiarabien vid Röda havet.

Främre Asien är ett stort område. Det tar lika lång tid att flyga från Beirut i Libanon till Muscat i Oman som från Malmö till Tunis i Tunisien. Om vi exkluderar Iran och Turkiet, bor det mellan 30–40 miljoner människor i området, varav ca 12 miljoner i Irak. Större delen av ytan är obebodd eller typisk glesbygd.

De allra flesta av länderna ligger i sandöken där klimatet under större delen av året är mycket varmt och där den relativa fuktigheten i luften är mycket hög, med alla de speciella problem som detta medför. Levnadsstandarden är generellt mycket låg.

I Oman är männen klädda på detta sätt. Knivens storlek och utseende är av mycket stor betydelse för självkänslan. Att diplomatväskan kommer från ett annat århundrade har ingen betydelse. Gammalt och nytt möts i arabvärlden på ett markant sätt.

Araben är muslim

Den övervägande delen av alla människor som bor i Mellan Östern är muslimer. Detta innebär att koranen är deras ledstjärna. Koranen fungerar i flera länder även som lagbok.

Arabens beteendemönster skiljer sig avsevärt från västerlänningens. Man håller mycket noga reda på vad man gör med vänster och höger hand. — Alla äter med höger hand. Ett effektivt straff för tjuvar är därmed att man hugger av den högra handen, vilket tvingar dessa människor att äta som hundar.

Araben är mycket gästvänlig, generös och pratsam. Gästvänlighet och generositet är två viktiga hörnstenar för dem som vill leva upp till en god muslim. Han skall också vara modig.

Det är angeläget för en arab att han "inte tappar ansiktet" och därmed anses som sämre än någon annan. Detta gör att man mycket sällan får svar såsom "detta känner jag inte till" utan det är naturligt för honom att svara vad han tror är rätt.

En arab säger mycket sällan någonting negativt rakt på sak. Han använder i stället olika nyanser av positiva termer. Jag har personligen upplevt ett flertal situationer då jag inte vetat om svaret varit nej, kanske eller ja. Nyansskillnaden i svaren är oftast mycket liten vilket gör det svårt för oss västerlänningar att lära oss världens vackraste språk, arabiskan, för att den bygger på helt andra värderingar än vad vi är vana vid. Muslimerna talar ogärna om framtiden. För dem är det en självklarhet att det finns endast en som har rätt att tänka i

sådana termer med bestämdhet, nämligen Allah. Därför lägger araben alltid till i en mening som rör framtiden "in shall Allah" vilket betyder om gud vill. Därför säger flygvärdinnan alltid, t ex "vi skall nu landa på Riyads flygplats om 10 minuter, in shall Allah".

Kvinnoåret i arabvärlden

I några länder har jag sett FN:s kvinnoårsaffisch. Utgångspunkten för kvinnorna i Mellan Östern är dock anorlunda än i Sverige. Några exempel:

- Är kvinnan gift, har hon möjlighet att få gå på restaurant förutsatt att inga män utanför familjen följer med. Självklart måste de besöka den delen av restaurangen som är för gifta.
- Bjuder maken hem sina vänner, måste naturligtvis kvinnorna gömma sig i angränsande rum.
- Kvinnorna får inte visa sitt ansikte när andra utanför familjen kan se dem. Helst skall de bära ögonmask eller svart huvudbonad som täcker hela ansiktet.
- Är en kvinna otrogen, är det självklara straffet döden. Den som utför detta är hennes pappa för att rädda familjens "ansikte". Det vanligaste sättet är att hon stenas. (Mannen får däremot vara tillsammans med andra kvinnor, utöver de fyra han har rätt att vara gift med samtidigt!)
- Föder en maka endast döttrar är detta en stor skam och en självklar skilsmässorsak.
- Köra bil, arbeta i förvärvslivet är naturligtvis ingenting för kvinnor. Mycket av ovan låter främmande för våra öron, men låt oss inte döma vad som är rätt och fel. Det har vi ingen rätt till. Detta är skrivet för att vi skall förstå att det finns andra kulturer än den västerländska.

Löser oljeinkomsterna deras problem?

Oljeinkomsterna är en mycket viktig faktor i detta område, men de löser naturligtvis inte alla problem. Långt därifrån!

Alla oljeländerna har ambitiösa femårsplaner för att bygga upp sina länder för såväl sin befolkning som för att skaffa industrier som skall ersätta det inkomstbortfall som blir den dagen oljan tar slut.

I vissa länder måste nu femårsplanen ändras för;

att oljeförsäljningen har varit mindre än budgeterat.

att oljepriserna var fastställda i amerikanska dollar. Som bekant har dollarns värde minskat på den internationella marknaden.

att den inhemska inflationen har varit mycket hög. Detta beror till stor del på att nästan all import är knuten till utländska valutor t ex tyska mark, vars värde har ökat jämfört med US \$.

att de personella resurserna — till viss del kvantitativt till stor del kvalitativt — inte räcker till. T ex vad hjälper det ett land om man har råd att köpa 10 000 lastbilar om man inte har chaufförer. Det finns många liknande exempel.

Jag anser att det är mycket värdefullt att dessa U-länder i främre Asien har fått mer pengar att handla för, därmed kommer de människor som bor där få bättre levnadsvillkor. Däremot kommer det sannolikt att ta flera generationer innan dessa länder blir effektiva industriområden. Deras nuvarande situation är att många miljoner människor varken kan skriva eller läsa och i ett av de större länderna har man först nyligen ordnat kvällsskola för de 7-åringar som måste arbeta på dagarna.

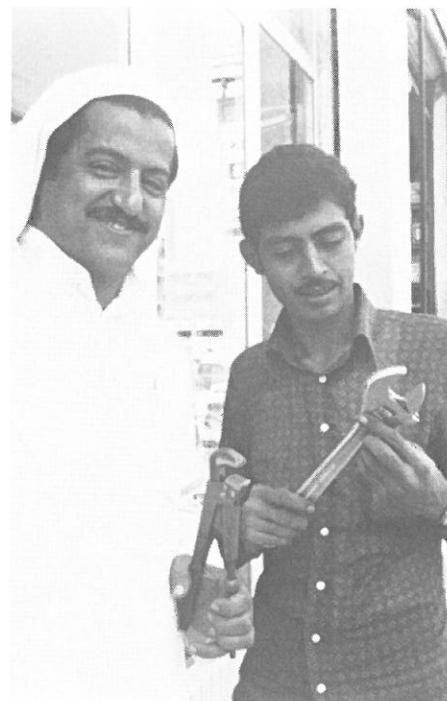
Bahco i främre Asien?

Är detta då ett intressant område för oss på Bahco Verktyg? Svaret är — ja, absolut! Här finns utrymme för oss att sälja våra högkvalitativa handverktyg och vi svenskar är omtycade i detta område, vilket är en mycket viktig faktor.

Det är arbetsamma marknader för oss och deras ostrukturerade beslutsmonster skapar behov av kontinuerliga affärsresor och ibland svårigheter att ge entydiga leveransönskemål från försäljningsavdelningen.

Vi behöver framöver aktivera oss mera utanför Europa, inte minst med tanke på EX 77 och då tror jag personligen på främre Asien som en intressant tilläggsmarknad. Vi har redan fått order från de flesta av dessa länder och mycket tyder på att det kommer ännu fler.

Sune Sandh

ABDULLA SALIM ABOSI och ABDUL ATTAS är våra säljare i Jeddah i Saudi Arabien. De arbetar hos vår blivande agent Mohammed Assad Alldres & Sons.

England håller ställningarna

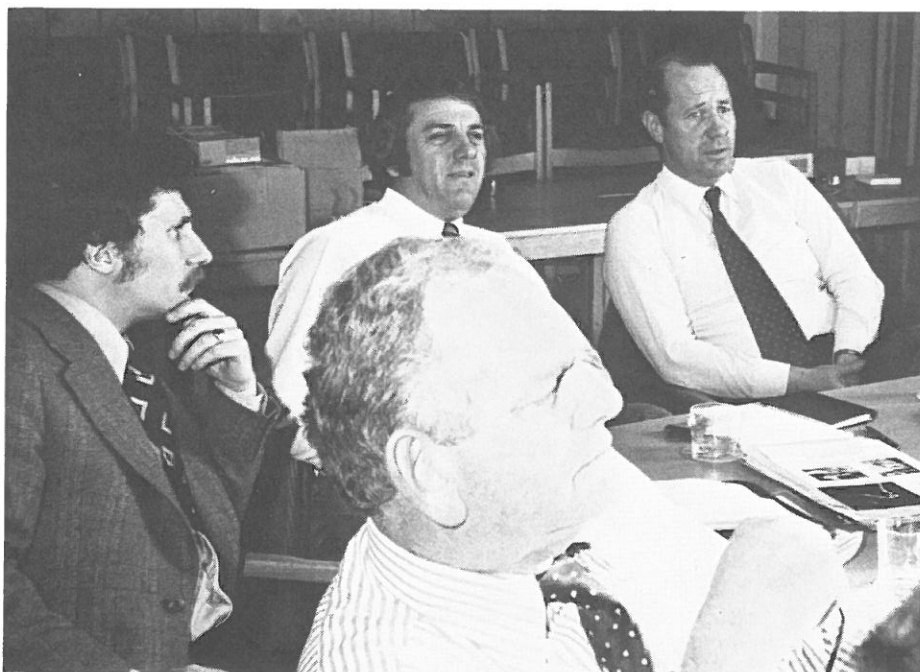
Den 24–25 april hade vi rustat för försäljningskonferens med hela den engelska säljarkåren för handverktyg i Enköping. Det var vårt dotterbolag Bahco Tools Ltd, med VD Alan Hughes i spetsen som deltog med 7 st säljare på fältet och två säljledare.

Vårt syfte med dessa dagar var främst att bredda och fördjupa produktkännedomen samt utbyta marknadserfarenheter. Fabriken och inte minst laboratoriets verksamhet studerades i detalj.

Denna närkontakt för säljarna med produkternas tillverkningsprocess stärker förtroendet för dess kvalitet och egenskaper. Alla sade sig vara mycket nöjda och stimulerade av besöket hos oss.

P-O Agelind

Deltagare var Alan Hughes, Dick Falconer, John Cripps, Vic Clayton, Brian Hall, Alf Hodgson, Douglas Southerland, Len Wilkenson, Don Blackman, Mike Dean.

Don Blackman, John Cripps, Mike Dean, Dick Falconer

Omorganisation på Bahco verktyg

Inom Bahco Verktyg har följande förändringar i organisationen genomförts:

a. En ny funktion har bildats med beteckningen C (Coordination) vars huvudsakliga uppgift är att svara för teknisk utveckling och samordning av produktionsgrupperna inom Verktygsgruppen, dvs AB Bahco Verktygs samtliga tillverkande bolag såväl inom som utom landet.

Till teknisk chef och ansvarig för denna viktiga verksamhet har Folke Möller, som tidigare var produktionschef utsetts. Gunnar Winkvist som kommer från Bahco Ventilation har som tillförordnad chef övertagit ansvaret för produktionen.

b. Produktutvecklingen för handverktyg har organisatoriskt tillhört produktionsavdelningen men är nu överförd till Handverktygsavdelningen. Förändringarna innebär att såväl Handverktygsavdelningen som Kraftverktygsavdelningen inom sitt produktområde både svarar för marknadsföring och produktutveckling.

c. Ett nytt organisationsschema har

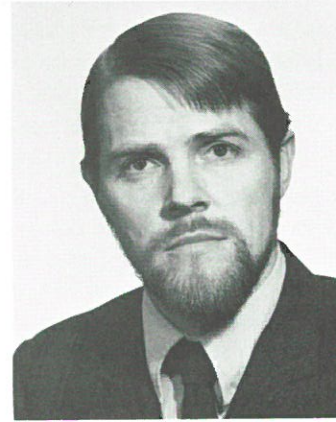
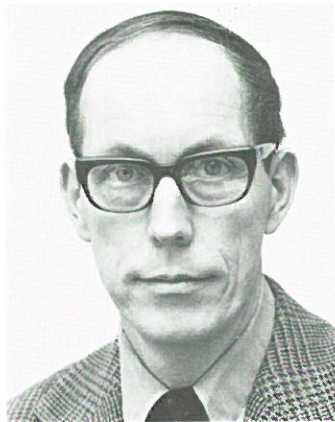
tagits fram, vilket konfirmerar företagets linje- och stabsorganisation. Organisationsmodellen innebär att den nya enheten Coordination samt Ekonomi och Personal är företagsstaber medan Handverktyg, Kraftverktyg, Material och Produktion är linjeavdelningar – sk operativa enheter.

De särskilda staber som tillhör V har bibehållit sin organisatoriska placering.

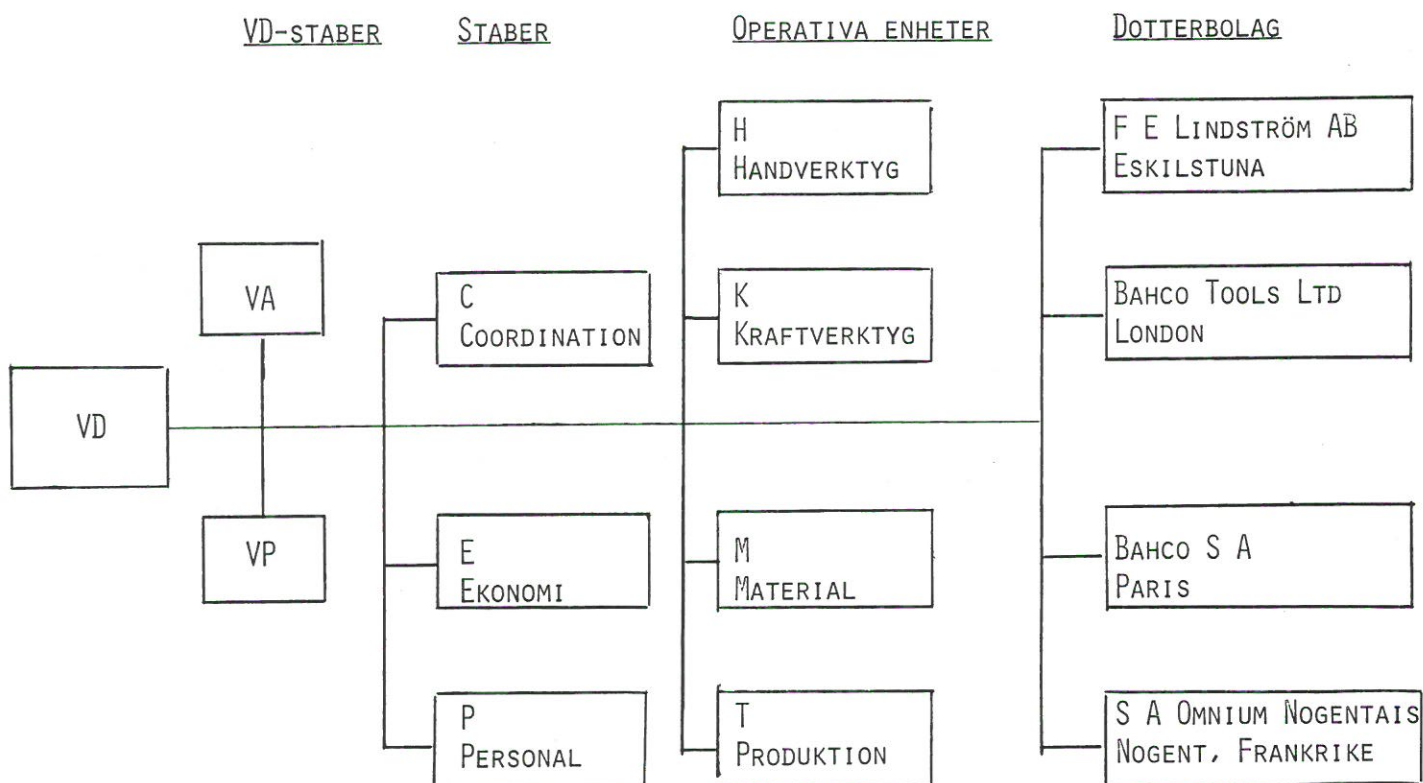
Personalnytt

Den 1 juni tillträdde ingenjör Yngve Nyberg befattningen som inköpschef hos oss. Han kommer från Bahco Ventilation där han senast varit inköpschef för produktionen.

Civ. ing. Inge Dentler tillträdde den 1 juni befattningen som teknisk chef inom Kraftverktygsavdelningen. Han kommer närmast från Stal-Laval Turbin AB i Finspång, där han sedan 1972 arbetat med tekniska utvecklingsfrågor.

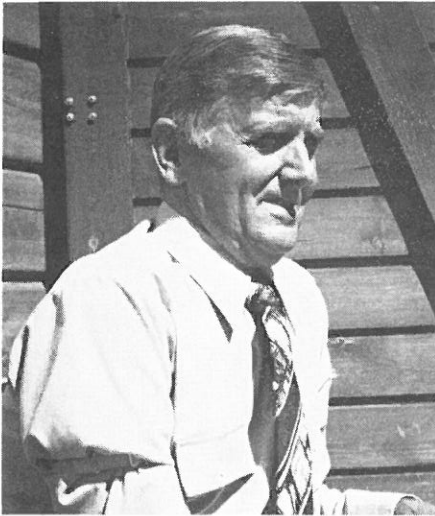

ORGANISATIONSPÅN AB BAHCO VERKTYG

Pensionärer

Sixten Björkman

G Söderberg avtackar Sven Höök

Sven Höök

slutade den 30 april 1975 och det innebär en anställningstid av sammanlagt 26 1/2 år. De senaste åren var Höök transportör i smedjan.

Tore Dahl

Tore Dahl anställdes den 16 januari 1958 som representant vid Fagerman & Andrén AB i Lindsberg. I samband med övertagande av fabriken i Lindsberg flyttade Tore 1966 till Enköping där han fram till år 1968 fortsatte att resa för bolaget. Under år 1968 var Tore verksam inom Exportavdelningen. Sedan 1969 har Tore arbetat på Orderavdelningen samt under senaste åren även guidat företagets besökare runt på företaget. Då Tore nu lämnat oss som pensionär den 31 maj vill vi tacka honom och önska lycka till i framtiden.

Rättelse

Britta Taxén har arbetat hos oss i något över 30 år, (inte som vi uppgav i nr 1-75-5 år).

Stort tack till Britta ännu en gång!

Sixten Björkman

slutade sin anställning den 27 mars 1975 efter nära 12 1/2 år. Björkman arbetade huvudsakligen med brotchning.

Börje Karlsson

Efter 23 års arbete lämnar Börje Karlsson sin tjänst den 31 maj 1975 för att bli pensionär. Börje har sedan den 1 juni 1952 varit anställd såsom arbetsledare, först på Verktygsavdelningen och Skiftnyckelline och sedan 1970 på Experimentavdelningen. Tack och lycka till!

Tack Gunborg Brandt

Gunborg Brandt

slutade sin anställning 25 april 1975. Frk Brandt har ännu några år kvar till ordinarie pensionsålder men har förtidspensionerats pga sjukdom. Hon har sammanlagt arbetat vid Bahco Verktyg i 15 år.

Vi önskar våra pensionärer många goda år och lycka till.

Fyra segrar av fem till Verktyg i orienterings- matchen mot Ventilation

Årets orienteringsklubbmatch mot Ventilation, som vi stod i tur att arrangera, gick av stapeln den 14 maj. I ett underbart försommarväder skulle Ventilations vältrimmade gäng ta revansch för fjolåret.

Nu lyckades våra grabbar fint och av de två individuella och tre lagsegrarna var det bara i korta banan, i lagtävling som Ventilation blev för svåra.

På långa banan gjorde Karl-Åke Larsson, i det "civila" ankare i OK Enen, ett närmast prickfritt lopp och gav inte konkurrenterna någon chans. Kjell Johansson med DM-meriter kom närmast, tätt följd av Ventilations Lasse Görl.

I fjol var Evert Wester 2:a på korta banan, 4 min efter segraren. I år återigen tvåa men nu endast 3 sek. efter ettan. Dags för seger nästa år? Grattis Evert! Det var starkt att klara alla ungdomar-

na! Alla utom en, därför att vinnare på korta banan blev vår Christer Stolpe, som från fjolårets tredjeplats i år gick i topp.

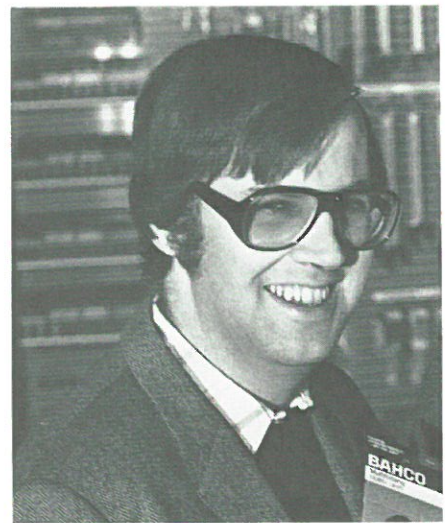
Bra banor i Nynässkogen hade lagts av EAI:s Mats Westerlund, och redan vid målplatsen var "snacket" igång om nästa års match.

Lars Pettersson

Årsmötet

Idrottsföreningen på Bahco Verktyg har hållit sitt femte årsmöte, i samband därmed avgick Lasse Pettersson som ordförande, en post som han innehaft sedan föreningen bildades i nuvarande form. Vi tackar Lasse för det goda arbete han har utfört, som ligger till grund för det fortsatta arbetet inom föreningen. Årsmötet valde följande styrelse för det nu pågående verksamhetsåret:

<i>Ordförande</i>	<i>Bengt Jonsson</i>
<i>Vice ordförande</i>	<i>Jan Dahlin</i>
<i>Sekreterare</i>	<i>Monica Wesström</i>
<i>Kassör</i>	<i>Arne Ferngren</i>
	<i>Curt Pettersson</i>
<i>Suppleant</i>	<i>Claes Claesgård</i>
	<i>Birger Bäckström</i>
<i>Revisorer</i>	<i>Lennart Persson</i>
	<i>L-O Söderman</i>
<i>Suppleant</i>	<i>Gösta Eriksson</i>

Bengt Jonsson

När detta nu läses är verksamheten i full gång i många av våra sektioner t ex fotboll, tennis, golf och inte minst friluftssektionen som har ett mycket varierande program och återkommer med jämna mellanrum med olika aktiviteter. En del av aktiviteterna är så anpassade att Du även kan ta med Din familj, även de kan behöva komma ut i skog och mark för att röra på sig.

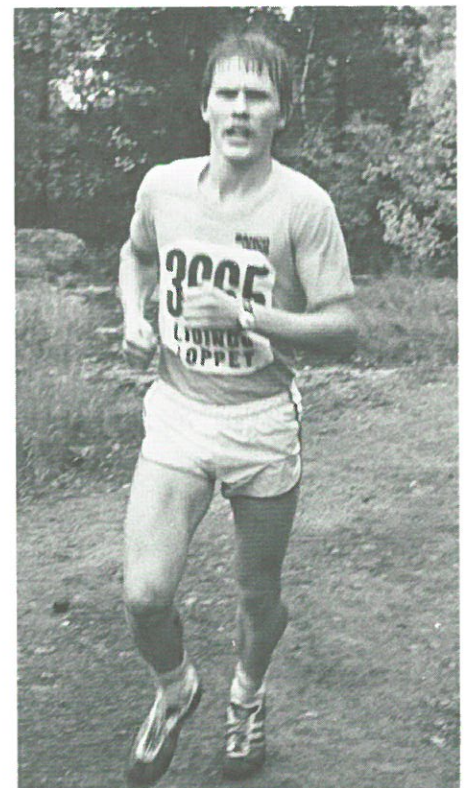
Till hösten när det nya idrottshuset står färdigt kommer vi om intresse finns att ta upp nya grenar, som t ex bowling squash och simning. När vi vet mer om detta kommer vi att informera Dig genom anslagstavlan.

Väl mött! Motionera mera!

B-J.

Bahco verktyg IF:s sektioner och sektionsansvariga

Friluftssektion:	Birger Bäckström Jan Dahlin Lars Pettersson	Kraftverktygsavd. Verktygsavd. Rum 324	Riks 246
Fotbollssektion:	Jan-Olof Norén Jan Peterson	Rum 321 Kraftverktygs- kontroll	Riks 245
	Kjell Aminder	Rum 317	Riks 244
Handbollssektion:	Kjell Aminder Jan Peterson	Rum 317 Kraftverktygs- kontroll	Riks 244
Hockeysektion:	Göran Mörlin Hans Bystedt	Reparationsavd. Rum 523	Riks 298
Skyttesektion:	Axel Eriksson Lennart Persson	Smedjan Rum 211	Riks 125
Tennissektion:	Stig Lund Claes Claesgård	Rum 339 Rum 336	Riks 257 Riks 259
Badmintonsektion:	Kjell Aminder	Rum 317	Riks 244
Bordtennisektion:	Christer Stolpe	Verktygsavd	
Golfsektion:	Bengt Brunosson	Rum 3308	Riks 110
Gymnastiksektion:	Kajsa Forsberg	Rum 520	Riks 296
Minigolfsektion:	Bernt Berglund	Rum 3253	Lok 271
Roddsektion:	Bengt Axelsson	Skiftnyckel- mont.	
Schacksektion:	Tiit Tomson	Rum 3201	Riks 155

Christer Stolpe

Bahco — svängen 1975

Familjerallyt som var uppbyggt på motion, gick av stapeln den 25 maj i solsen och bra väder.

Starten förlades till parkeringen vid Bahco och färden gick sedan på natursköna vägar, ca 4,5 mil med Härjarö som slutmål.

23 bilar ställde upp, trots att vi hade konkurrens av Mors Dag och några andra aktiviteter i sta'n.

Totalt var vi ca 100 personer som löste frågeuppgifter, hoppade längdhopp, sprang med ring uppträdd på snöre, sparkade boll och en del hann också "kasta kolapapper" i naturen.

Vid målet Härjarö grillades korv och dracks läskedrycker som det bjöds på. Prisutdelning hölls och alla fick en liten uppmuntran.

Tävlingens uppläggning och poängberäkning gjorde att resultatlistan blev mycket jämn, men segrade gjorde familjen Anders Åberg, som avgjorde tävlingen vid sista kontrollen genom att visa upp alla sina kolapapper vid målet. Vi frågade också i ett frågeformulär om vad deltagarna tyckte om Bahco-Svängen. Här några smakprov:

Skönt! Toppen! Trevligt upplagt, avkopplande! Roligt, spännande!

Om detta rally tycker vi om! Det var bra! Jättetrevligt!

Kul, men för svårt för oss som är dåliga på svenska!

Vi hoppas nu att Ni fortsätter och ställer upp och motionerar på våra övriga aktiviteter inom Bahco Verktygs IF. Vi kommer med bl a Bahco-Marschen, Tipspromenader, Motionsbingo mm.

FRILUFTARNA
Bertil Jensell

Starten

Hur högt kan det vara???

Bengt Nyman med ring och söt tjej

Bacho-svängen (forts.)

1. Bengt Jonsson hann mäta och kom på 11:e plats

2. Funktionärerna Hallgren och Skjöld i funktion

3. Andrapristagarna familjen Norén

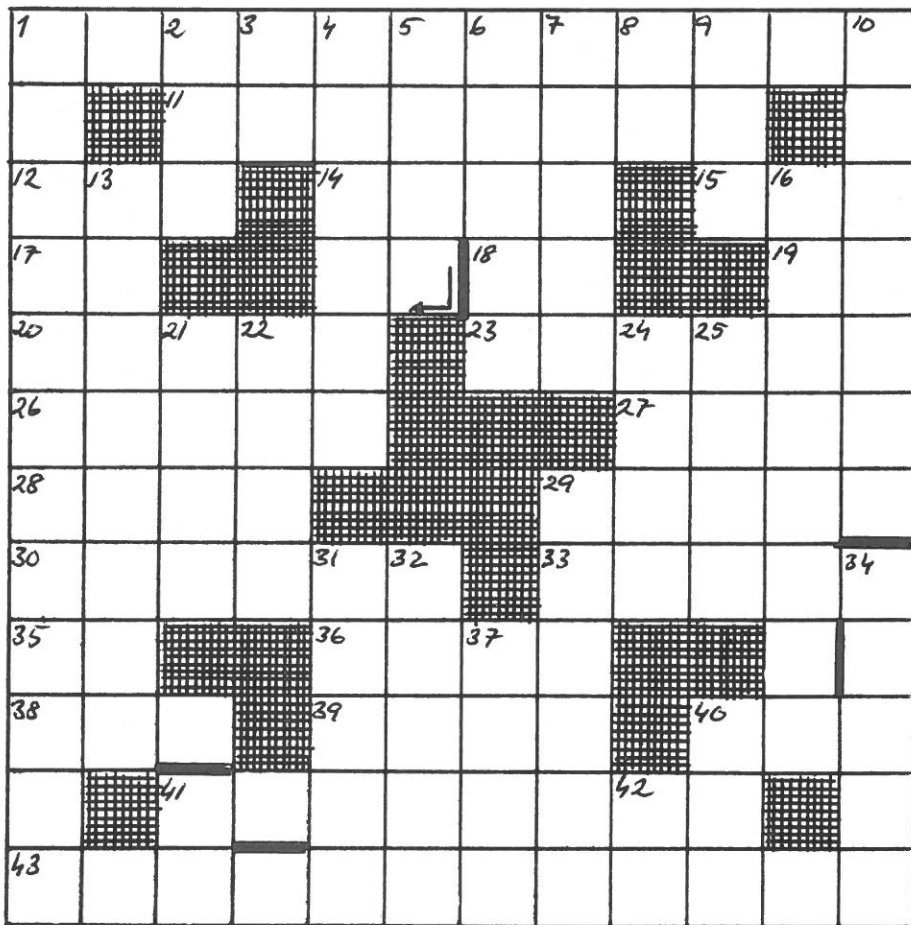
4. Berit Ackelman och Monika Westström vid målet

5. Femte plats ordar fru Söderman

Stora Korsordet — tävling

Vågräta ord

- 1 Kavalleristmundering
- 11 Saknas nog inte på syjuntan
- 12 Flera flickor
- 14 Förhindrar hävnings fortplantning
- 15 Utpekande
- 17 I nådens år
- 18 Kredit
- 19 Får små ungar
- 20 Sylta
- 23 Bevis på genomgång
- 26 Hans projektil åstadkommer inte blodvite
- 27 Dyrkas som gud
- 28 Kan släktskap
- 29 10^7 mm
- 30 Söt sydfrukt
- 33 Lärde Stradivari
- 35 Brittiskt livselixir
- 36 Rena mörkret
- 38 Glosa
- 39 Skarp
- 40 Lystrande isländsk historieskri-
vare till hemma
- 41 Gör stormen någon gång
- 43 Gillar nog disträ

Lodräta ord

- 1 Mount Everest
- 2 Startar strax
- 3 10^8 mm²
- 4 Återförvisning
- 5 Dröm, som inte kan förverkligas
- 6 Blir fällen
- 7 Hån som inte alltid förstås
- 8 Kan vara ond eller god
- 9 Arg
- 10 Minsta möjliga
- 13 Har indonesisk härskare under sig
- 16 Bodde i Kanaan före Israel
- 21 Kommer och går och gör mot-
tagaren lycklig
- 22 Strålände bränsle
- 24 Jättestort dun
- 25 Alpaka
- 29 Önskar sovande
- 31 Misstänkte
- 32 Görs med lakan
- 34 Furor
- 37 Jätte med rim
- 40 Ansåg romarna att älska var
- 41 Vill ungdom sätta
- 42 10^{-7} mil²

Anst. nr: ..... Namn: .....
Sänd in lösningen till PK (rum 428) senast den 29 augusti. De tre först öppnade rät-
ta lösningarna får pris.

Euklides' mångtusenåriga lögn uppdagad!

Sensation i den geometriska vetenskapen

Euklides — och hans efterföljare intill denna dag — hävdar att vinkelsumman i en triangel alltid är 180° , Pyttsan!

Påstående:

Vinkelsumman i $\triangle ABC > 180^\circ$

Konstruktion:

2 cirklar med medelpunkterna O_1 , resp O_2 skära varandra i punkterna A och X.

Från A drages en diameter i resp. cirkel. Diametrarnas andra ändpunkter är M resp. N. M och N förenas med en rät linje, som skär cirkeln O_2 's periferi i B och cirkeln O_1 's periferi i C. $\angle BAC = a$

Bevis:

$\angle AO_1M = \angle AO_2N =$ medelpunktsvinklar, som står mot var sin halvcirkelbåge = 180°

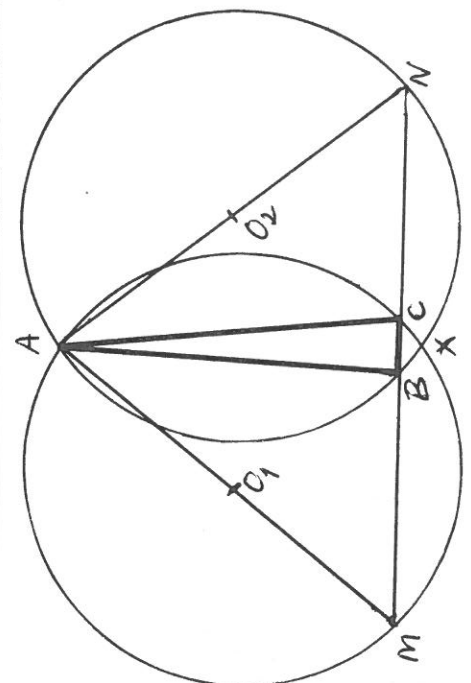
$\angle ACB =$ periferivinkel i cirkel $O_1 =$

$\frac{1}{2} \angle AO_1M = 90^\circ$

$\angle ABC =$ periferivinkel i cirkel $O_2 =$

$\frac{1}{2} \angle AO_2N = 90^\circ$

Vinkelsumman i $\triangle ABC = a + 90^\circ + 90^\circ = 180^\circ + a$ Q.E.D.

Trevlig semester!

